

توصیه‌های آموزشی و توان‌بخشی

برای دانش‌آموزان دارای آسیب شنوایی در محیط فراگیر

لایا علی پور / کارشناسی روان‌شناسی بالینی
زهرا نجفی / کارشناسی آموزش ابتدایی
نزهت قلب نواز / کارشناسی گفتار درمانی

چکیده:

گرفته، ولی ممکن است آموزگاران محترم این دانش‌آموزان در امر آموزش و توان‌بخشی، یعنی شیوه‌های رفتاری مناسب در جهت توان بخشیدن به این دانش‌آموزان مشکلاتی را احساس نمایند. توصیه‌های زیر جهت نیل به اهداف توان‌بخشی و آموزشی ارائه می‌شود:

از آنجایی که مدیر آموزشگاه به عنوان فردی قدرتمند و شامل توانایی‌های بسیار شناخته می‌شود نحوه‌ی رفتار و نحوه‌ی برقراری ارتباط مدیر آموزشگاه با کودک دارای آسیب شنوایی به سرعت به عنوان یک نمونه‌ی رفتاری بسیار کاربردی توسط سایر کارکنان و دانش‌آموزان پذیرفته می‌شود. به مدیران محترم توصیه می‌شود:

جهت نیل به اصل توان‌بخشی مبتنی بر جامعه روش‌های آموزش فراگیر (وارد کردن دانش‌آموزان دارای معلولیت در کلاس‌های عادی) در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. معلمان این دانش‌آموزان ممکن است در کار با آنها مشکلاتی را احساس نمایند، این کودکان ممکن است از لحاظ ذهنی، هیجانی و یادگیری با سایر دانش‌آموزان متفاوت باشند. در این مقاله سعی شده توصیه‌هایی جهت بهبود وضعیت گفتاری، آموزشی و رفتاری دانش‌آموز در کلاس و محیط آموزشگاه ارائه شود تا توسط مربیان و کارکنان محترم مدارس مورد استفاده قرار گیرد.

مقدمه:

۱. سعی کنید روزی یکبار با کودک دارای آسیب شنوایی برخورد داشته باشید. در جریان این برخورد کوتاه با او ارتباط برقرار کنید. با صدای کمی بلند ولی با سرعت پایین‌تر و واضح‌تر به او سلام کرده و احوالپرسی کنید این عملکرد ساده باعث می‌شود که سایر کارکنان و دانش‌آموزان نیز دانش آموز دارای آسیب شنوایی را نادیده نگیرند و در برقراری ارتباط گفتاری با او تلاش کنند.

روش‌های آموزش تلفیقی و فراگیر که بر یکپارچه سازی افراد توانا و ناتوان تأکید دارد به عنوان شیوه‌های دستیابی به توان‌بخشی مبتنی بر جامعه و همچنین تحقق اهداف عادی سازی مورد توجه است. وارد کردن دانش‌آموزان دارای معلولیت در کلاس‌های آموزش عادی نیز یکی از روش‌های اصلی برای کمک به این کودکان در جهت عادی سازی است.

۲. در فعالیتهایی گروهی مانند گروه‌هایی که جهت انجام مراسم دهه فجر تشکیل می‌شوند دانش‌آموز

با وجود اینکه چند سالی است که مفهوم جایگزینی کودکان دارای معلولیت در کلاس‌های عادی صورت

- دارای آسیب شنوایی را شرکت دهید. در این فعالیت‌های گروهی کودک برقراری ارتباط و تعامل گفتاری را فرامی‌گیرد.
۳. مسئولان ساده مانند مسئول بهداشت یا مبصر و ... را برای دانش آموز فراگیر در نظر بگیرید زیرا در راستای انجام این مسئولیت ساده کودک در موقعیت‌های برقراری ارتباط بیشتری قرار می‌گیرد.
۴. پیشرفت‌های گفتاری کودک مانند خواندن سوره‌های کوتاه قرآنی و یا سرودهای کودکانه تشویق کنید.
۵. دوستان نزدیک دانش آموز را تشویق کنید و از آنها بخواهید بیشتر با کودک دارای آسیب شنوایی ارتباط برقرار کنند و در صورت نیاز اشکالات درسی او را در ساعت ورزش و یا زنگ تفریح برطرف کنند.
۶. معلم مربوط را به نحوی انتخاب کنید که گفتاری شیوا و صریح داشته باشد به عبارتی فیزیک مناسب و بدون مانعی جهت برقراری ارتباط داشته باشد.
۷. اگر دانش آموز دارای آسیب شنوایی در یک یا چند زمینه پیشرفتی هرچند جزئی داشت و نشانه‌هایی از استعداد در یک عملکرد نشان داد این پیشرفت را نادیده نگیرید و حتماً او را تشویق کنید با این کار شما باعث تقویت عزت نفس و اعتماد به نفس کودک می‌شوید و اعتماد به نفس از اصول اولیه برقراری ارتباط کلامی است.
۸. از دانش آموز دارای آسیب شنوایی بخواهید نیازها و احساسات خود را در صورت امکان به صورت کتبی با شما در میان بگذارد (نامه نگاری)
۹. بعضی مواقع او را انفرادی به اتاق خود دعوت کنید و از او بخواهید نظرش را در مورد بعضی چیزها یا افراد مثلاً یکی از دانش آموز بیان کند.
۱۰. از معلم مربوط بخواهید حتماً دروس شفاهی را مهم تلقی کند و مانند دانش آموزان دیگر دانش آموز دارای
- آسیب شنوایی را نیز شفاهی ارزشیابی کند.
۱۱. از دانش آموز دارای آسیب دیده شنوایی بخواهید به دروس دانش آموزانی که از خود ضعیف‌تر هستند رسیدگی کند
۱۲. در صورت امکان از یک فرد دارای آسیب شنوایی موفق دعوت کنید تا به مدرسه بیاید و در مورد نحوه موفقیت خود صحبت کند.

توصیه های آموزشی

۱. در بدو ورود دانش آموزان به کلاس همان قدر که نارسایی‌های او را شناسایی می‌کنید توانمندی‌های او را نیز بشناسید. به خاطر داشته باشید که شناسایی دیر هنگام و آموزش ضعیف در سال‌های اولیه دشواری‌های کودک را شدیدتر خواهد کرد.
۲. به هنگام انتقال دانش آموز از یک کلاس به کلاس دیگر و یا از یک مدرسه به مدرسه‌ای دیگر و به مقطع تحصیلی دیگر لازم است کلیه ی اطلاعات مربوط به دانش آموز در اختیار معلمانشان قرار گیرد.
۳. چه در حالت ایستاده یا نشسته رو در روی این دانش آموزان قرار بگیرید و هنگام خواندن، چهره ی خود را با کتاب نپوشانید یا هنگام نوشتن روی تخته سیاه صحبت نکنید.
۴. مطمئن باشید که نور از پشت سر شما نمی‌تابد که در این صورت چهره شما در سایه قرار خواهد گرفت و دانش آموز دارای آسیب شنوایی چهره و لب‌های شما را نخواهد دید.
۵. سعی کنید سر و صدای مزاحم در کلاس را به حداقل برسانید. از اتاقی استفاده کنید که در ساکت‌ترین جای مدرسه باشد.
۶. دانش آموز دارای آسیب شنوایی را در وضعیتی قرار دهید که به راحتی بتواند چهره‌های دیگران را به خوبی

نگیرید و تلاش کنید فعالیت‌هایی را طراحی کنید که مشارکت تمامی شاگردان را تضمین کند.

۱۶. به منظور رعایت عدالت در مورد دانش آموزان ممکن است به ایجاد ترتیباتی ویژه برای دانش آموز دارای نیاز ویژه نیازمند هستیم. در اینجا نمونه ای از این ترتیبات را ارائه می دهیم:

الف) برای این قبیل دانش آموزان وقت اضافه برای نوشتن برگه های امتحانی در نظر بگیرید.

ب) مرسوم‌ترین روش برای آزمون توانمندی دانش آموز با نیاز ویژه ارزشیابی مستمر است. در این روش یادگیری دانش آموز در طول سال تحصیلی ارزیابی می شود.

ج) نمونه از ارزشیابی مستمر:

۱. ارزشیابی پروژه: پروژه فعالیت است فردی یا گروهی که بر اساس هدف‌های برنامه درسی طراحی می شود. می تواند به وسیله معلم یا دانش آموز یا با هم فکری هر دو انتخاب و در کلاس یا خارج از آن انجام می شود.

۲. ارزشیابی پوشه‌ای: در این روش معلم برای هر دانش آموز پوشه‌ای فراهم می کند که در این پوشه مجموعه‌ای از مدارک وجود دارد که معلم با استفاده از آن میزان پیشرفت دانش آموز را در حیطه‌های مختلف یادگیری مشخص می کند.

د) نقطه‌ی آغاز برای معلمان انطباق آزمون‌های معلم ساخته با نیازهای دانش آموزان است. سؤالات امتحانی با توجه به نوع نیاز دانش آموز مناسب سازی می شود. مثلاً برای گروه دارای آسیب شنوایی در کنار سؤالات از تصاویر گویا هم استفاده شود.

ر) نتایج امتحان را زود اعلام کنید.

ه) سؤالات امتحانی را از ساده به مشکل طراحی نماید.

۱۷. معرفی چند روش برای پیشرفت در املاي دانش آموزان:

الف) دانش آموز می تواند به والدین خود املا بگوید و

بیند تا از این راه مطالبی را هم بیاموزند.

۷. اطمینان حاصل کنید که دانش آموز شما از سمعک تجویز شده استفاده می کند و از سالم بودن آن مطمئن شوید.

۸. ترکیب دو حس بینایی و شنوایی می تواند در آموزش دانش آموزان دارای آسیب شنوایی شما را بیشتر و بهتر یاری خواهد کرد.

۹. محرک هایی که باعث حواس پرتی دانش آموز می شود کاهش دهید.

۱۰. هنگام ارائه دستورعمل‌ها از واژه های ساده و جملات کوتاه استفاده کنید و مطمئن باشید که دانش آموز منظور شما را فهمیده است.

۱۱. خانواده‌ی این عنصر اصلی را درگیر مسائل آموزشی فرزندشان بکنید و با برنامه ریزی دقیق از مساعدت آنها در بهبود وضعیت آموزشی دانش آموز بهره بگیرید.

۱۲. دانش آموز دارای آسیب شنوایی را در فعالیت‌های گروهی با یک دانش آموز شنوا هم گروه کنید که وی او را در پیدا کردن شماره‌ی صفحه و یا تکرار دستورات معلم و مانند آنها یاری کند.

۱۳. موقعیت‌های گروهی برای دانش آموزان دارای آسیب شنوایی سخت است زیرا در گروه در آن واحد چندین نفر با هم صحبت می کنند. معلمان در این موقعیت‌ها از آموزش چهره به چهره به دانش آموز دارای آسیب شنوایی استفاده کنند.

۱۴. اگر گفتار دانش آموز نارساست به او فرصت دهید تا آنچه را که سعی دارد بیان کند و به زبان آورد. به وی کمک کنید تا از واژه‌ها و دستور زبان درست استفاده کند. و برای تلاش‌های وی در صحبت کردن او را تشویق و ترغیب کنید.

۱۵. وقتی دانش آموز دارای نیاز ویژه را مورد توجه قرار می‌دهید سایر کودکان حاضر در کلاس را نادیده

- والدین در املاي خود چند کلمه را اشتباه بنویسند تا کودک آنها را تصحیح کنند و به پدر و مادر خود نمره بدهند.
- ب) دانش آموزان با اشتباهات خود جمله بسازند.
- ج) کلمات مهم درس را انتخاب کرده و به دانش آموزان اجازه دهید که با خمیر بازی آنها را درست کنند که در این صورت املاء با هنر و بازی همراه می شود (یادگیری تلفیقی).
- د) دانش آموزان از اشتباهات خود در املاء کلمات هم خانواده، متضاد و یا هم معنا بنویسند (البته در اینجا باید پایه‌ی تحصیلی دانش آموز در نظر گرفته شود).
- ر) می توان املايی را به صورت پلی کیپی بدون نقطه، بدون تشدید و یا به صورت لغات ناقص به دانش آموزان داد تا آنها در جای مناسب نقطه بگذارند و یا تشدید قرار دهند یا لغات ناقص را کامل کنند.
- ه) به دانش آموزان اجازه دهید تا املاي هم‌دیگر را تصحیح کنند ولی در نهایت نمره‌ها را معلم بدهد.
- خ) در هنگام تصحیح املاء، معلم واژه‌ی درست را نمی نویسد و دانش آموزان خودشان درست لغات را از کتاب پیدا می کنند و بعد ما به آن املاء نمره می دهیم.
- * لازم به تذکر است که روش هایی که به عنوان نمونه ذکر شد نباید به عنوان یک واحد تلقی شود هر روش اگر بیشتر از اندازه استفاده گردد ارزش آموزشی خود را از دست می دهد. بنابراین، معلم باید روش‌های متنوع املاء را در نظر بگیرد.
۱۸. سعی کنید سؤالات امتحان را با فاصله و خطی حداقل کتابی بنویسید تا دانش آموزان هنگام خواندن با مشکل مواجه نشوند.
۱۹. متن پرسش را واضح و روشن بیان کنید و از زیاده نویسی بپرهیزید.
۲۰. در یک پرسش حد اکثر بیش از دو مفهوم نگنجانید.
۲۱. هنگام تهیه‌ی پرسش‌ها به توانایی همه دانش آموزان توجه کنید و هیچ گاه به فکر طرح پرسش‌های پیچیده نباشید.
۲۲. سؤالاتی را در امتحان بگنجانید که مانند آن در کلاس کار شده یا ارتباط نزدیکی با نمونه‌های کار شده داشته باشد. البته آوردن یک سؤال ۵/۰ یا ۱ نمره‌ای با طرح جدید اشکال ندارد.
۲۳. پیش از امتحان ۳۰ تا ۵۰ دقیقه سر کلاس مطالعه‌ی آزاد کلاسی برای آن درس بگذارید تا دانش آموزان آزادانه سؤال کنند.
۲۴. هیچ وقت محیط امتحان را برای دانش آموزان محیط جهنمی جلوه ندهید و به پرسش‌های آنها با مهربانی پاسخ دهید.
۲۵. هنگام توزیع ورقه‌ها بین دانش آموزان دلهره و اضطراب در آنها به وجود نیارید و نگویید سؤالات سخت یا آسان است بهتر است بگویید که سؤالات از کتاب است.
۲۶. در زمان امتحان راهنمایی را با پاسخ گفتن اشتباه نگیرید.
۲۷. در زمان تصحیح، پاسخ‌ها را به دقت بخوانید و نمره هر مرحله را بدهید.
۲۸. سؤالات امتحانی را پای تخته حل کنید و درباره‌ی هر سؤال توضیح دهید.
۲۹. از دانش آموزان بخواهید که برای جلسه‌ی بعد پاسخ سؤالات را بنویسند و به کلاس بیاورند.
۳۰. از نوشتن کلمات محبت آمیز در کنار نمره‌های دانش آموزان خود داری نکنید.
۳۱. دانش آموزانی را که نمره‌ی کم گرفته اند جلو جمع کوچک نمایش دهید.
۳۲. به اولیا بگوئید به جای آنکه از فرزندتان پرسید: امروز چند گرفته‌ای؟ از آنها پرسید: امروز چه یاد

- گرفته‌ای؟ این پرسش باعث می‌شود تا فرزندتان گزارش مختصری از روند یادگیری خود را در کلاس درس ارائه دهد. این روش موجب افزایش مهارت سخن گفتن، بهبود یادگیری و اعتماد به نفس در او خواهد شد.
۳۳. به وسیله‌ی تکالیف درسی می‌توان بخشی از عملکرد دانش‌آموز را سنجید. دانش‌آموز در واقع با انجام تکالیف به تقویت و بسط دانش‌ها و مهارت‌های خود می‌پردازد.
۳۴. به دانش‌آموزان توجه کنید و تلاش کنید این توجه را نشان دهید.
۳۵. از دانش‌آموزان تشکر کنید.
۳۶. از مدرسه محیطی خوب و با نشاط به ویژه برای دانش‌آموزان دارای نیاز ویژه بسازید.
۳۷. سرزنش نکنید، راه حل ارائه دهید.
۳۸. دانش‌آموزان را در پیدا کردن راه حل مشکلاتشان یاری کنید.
۴۹. آرام، حرفه‌ای و خونسرد برخورد کنید.
۴۰. شرایط مشارکت با سایر دانش‌آموزان را برای دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه در کلاس و مدرسه فراهم کنید.
۴۱. دلایل متفاوت رفتار کردن خود با دانش‌آموزان دارای نیاز ویژه را برای سایر دانش‌آموزان توضیح دهید و اجازه دهید دانش‌آموزان در مورد چگونگی کار کردن با یکدیگر به کنکاش بپردازند.
۴۲. معلمان در گسترش نگرش‌های مثبت در میان دانش‌آموزان و والدین و حتی سایر همکاران می‌توانند مفید واقع شوند.
۴۳. روش استفاده از وسایل کمک‌شنوایی را به همکاران دانش‌آموزان دارای نیاز ویژه توضیح دهید.
۴۴. همه‌ی دانش‌آموزان را در تمامی فعالیت‌های مدرسه درگیر نمائید.
۴۵. طوری بایستید که همه‌ی دانش‌آموزان شما را ببینند.
۴۶. واضح صحبت کنید طوری که صدایتان در تمام کلاس منتشر شود. (صدایتان را کمی بلند کنید اما فریاد نکشید).
۴۷. تا حد امکان دانش‌آموز دارای نیاز ویژه را در نزدیکی خود و تخته‌ی کلاس قرار دهید.
۴۸. اگر فضای کلاس اجازه دهد فضایی را برای کار انفرادی کوتاه مدت با دانش‌آموز دارای نیاز ویژه اختصاص دهید.
۴۹. نمودارها و لوحه‌های تصویری را در سطح دید دانش‌آموزان نصب کنید.
۵۰. هنگام طراحی یک درس به نتایجی که در وهله‌ی نخست برای همه دانش‌آموزان کلاس و سپس برای دانش‌آموزان دارای نیاز ویژه در نظر گرفته شود؛ بیاورید.
۵۱. اگر دانش‌آموز بتواند اشیاء را ببیند و لمس کند قادر خواهد بود بهتر آنها را بشناسد.
۵۲. کلمات کلیدی درس را در آغاز تدریس برای دانش‌آموزان فهرست کنید.
۵۳. به هنگام دادن تکلیف نیاز ویژه دانش‌آموز خود را در نظر بگیرید و برای او تکلیفی ویژه تدوین کنید.
۵۴. گاهی لازم است برای دانش‌آموز دارای نیاز ویژه برنامه‌ی انفرادی در نظر گرفته شود. برای این کار لازم است وقتی دانش‌آموزان یک کلاس روی فعالیتی آموزشی کار می‌کنند. معلم وقت خود را به یک یا دو دانش‌آموز دارای نیاز ویژه اختصاص دهد تا نکات اصلی درس را با آنها تمرین نماید.
۵۵. سطح توانمندی، علائق و نیازهای ویژه را مشاهده و ارزیابی کنید.
۵۶. دانش‌آموز دارای نیاز ویژه را با یک دانش‌آموز تواناتر در یک گروه قرار دهید.

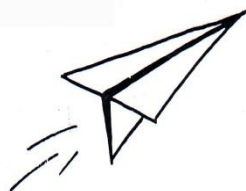

برای نمونه می‌توانید برای تدریس آهن ربا، دستکشی را در حالی که آهن ربایی درون آن پنهان کرده اید به دست کنید. سپس خرده های آهن ربا را با دستکش از روی قالیچه جذب کنید.

ج) پیام‌ها یا اطلاعات درس را روی کاغذ بنویسید و سپس آنها را تا کرده و به شکل هواپیمای کاغذی در آورید. هواپیماهای کاغذی را که حامل پیام شما هستند

به سوی دانش آموزان پرتاب کنید هر دانش آموز که هواپیما را گرفت، آن را باز کند و پیام را با صدای بلند برای دانش آموزان دیگر بخواند.

۶۴. با مطالعه‌ی روش های فعال یاددهی و یادگیری و روش های انفجاری تدریس می‌توانید معلمی پویا باشید.

۵۷. گاهی دو معلم می‌توانند کلاس خود را با هم ادغام کنند و یکی از آنها با کل گروه و دیگری به انجام فعالیت‌های انفرادی با دانش آموزان دارای نیاز ویژه اختصاص دهد.

۵۸. تمامی معلمان که با دانش آموزان مدرسه سر و کار دارند به یک روش مشترک برای پاسخگویی به رفتار دانش آموز عمل کنند.

۵۹. وقتی دانش آموز مجموعه فعالیت‌های آموزشی را درست انجام می‌دهد به او پاداش دهید.

۶۰. در زمینه‌ی مناسب سازی برنامه‌ی درسی محتوا و روش های تدریس می‌توانید از تجربیات و دانش معلمان رابط استفاده کنید.

۶۱. بیرون آوردن پیام‌ها و مفاهیم درس از لباس‌تان، یا ترکاندن بادکنک در کلاس و پرتاب شدن پیامها روی دانش آموزان و حتی با یک لباس سنتی در کلاس قدم زدن دانش آموزان را به وجد می‌آورد و انگیزه یادگیری آنان را افزایش می‌دهد.

۶۲. با شرکت دانش آموزان در تصحیح اوراق امتحانی ساعتی را فعال و خوش باشید به عبارتی دیگر در تصحیح اوراق امتحانی خلاقیت داشته باشید.

۶۳. مفاهیم و موضوعات درسی را با روش‌های جدید به دانش آموزان انتقال دهید. مانند:

الف) یک دست لباس سنتی تهیه کنید. تصاویر، پیام‌های درس را در جریان تدریس به خودتان نصب کنید. در مورد لباس سنتی که به تن دارید، بحث و گفتگو کنید برای تدریس یک موضوع تاریخی هم می‌توانید از این فعالیت استفاده کنید.

ب) یک قالیچه تهیه کنید و از دانش آموزان بخواهید روی آن بنشینند.

درس خود را با تردستی شروع کنید تا باعث حیرت دانش آموزان گردد.

اداره رفتار نامطلوب دانش آموزان در کلاس

توصیه‌های مشاور

دانش آموزان به عنوان موجودات اجتماعی، نیازمند تعلق داشتن هستند. آنها به دنبال شواهدی هستند که مبین اهمیت آنان باشد. دانش آموزان توجه می‌خواهند آیا این تقاضای زیادی است هنگامی که آنها از راه ابزار یا ارتباطات اجتماعی درست نتوانند به اهداف خود برسند، بسیار احتمال دارد که به ابزار ضد اجتماعی متوسل شوند.

دانش آموزان ویژه (تلفیقی) نیز از این امر مستثنی نیستند این کودکان ممکن است از لحاظ ذهنی، هیجانی، روانی و سازگاری با سایر دانش آموزان متفاوت باشند. این کودکان در خطر شکست تحصیلی قرار دارند و همچنین از نظر بهداشت روانی نیز در مخاطره هستند (سیر نزولی عزت نفس) و اکثراً تعارضات خود را به صورت پرخاشگری و یا ترک مدرسه و یا رفتارهای اجتنابی (کناره گیرانه) و... نشان می‌دهند.

تلاش برای جلب توجه، قدرت نمایی، انتقام جویی و نمایش (بیان) بی کفایتی، مبین منظور رفتار نادرست کودکان است.

در زیر به چند نمونه از رفتارهای مشکل ساز که به طور عمده در بعضی از این کودکان مشاهده می‌شود و راهکارهای مقابله با آنها اشاره می‌شود:

رفتار پرخاشگرانه:

تعدادی از دانش آموزانی که احساس بی کفایتی می‌کنند از خود پرخاشگری فیزیکی نشان می‌دهند پرخاشگری‌های فیزیکی ممکن است به صورت ویرانگری (تخریب دارایی) پرخاشگری کلامی، یاوه گویی و قیافه گرفتن و غیره باشد.

هدف این رفتار دست یابی به هدفی است که فرد باور دارد، نمی‌تواند از راه بهتری به آن دست یابد. شکل

دیگر رفتار پرخاشگرانه هنگامی است که فرد تلاش می‌کند تا از راه‌هایی به موفقیت دست یابد که مورد تأیید جامعه است، اما شکست می‌خورد. افراد هنگامی که جریان به صورت طرح ذهنی‌شان پیش نمی‌رود، خشمگین می‌شوند. دانش آموزان نیز از این امر متمایز نیستند کسانی که تلاش فراوانی کرده‌اند ولی موفق نشده‌اند احساس کفایت آنان آسیب می‌بیند.

سرانجام دانش آموزان دارای کفایت اجتماعی پایین بعضی اوقات برای کسب توجه دیگران بدخلقی می‌کنند و یا مزاحم دیگران می‌شوند.

بر اساس طبقه‌بندی گرایش‌های انگیزشی، افراد پرخاشگر از انگیزش بیرونی برخوردارند آنها به طور معمول برای دست‌یابی به هدفی خاص پرخاشگری می‌کنند و از خود پرخاشگری لذت نمی‌برند. معلمان برای جلوگیری از این روش‌ها باید دو کار انجام دهند ابتدا باید به آنها کمک کنند تا بیاموزند که این راهبردها هرگز آنها را به نتیجه نمی‌رساند و دوم اینکه چند راه جدید را به آنها نشان دهند.

راهبردهایی برای معلمان در هنگام کار با

دانش آموزان پرخاشگر

۱. این دانش آموزان را از نزدیک تحت نظر بگیرید به طوری که بتوانید در هنگام مشکل و درگیری آنها با دیگران مداخله کنید.

۲. هر گاه رفتار آنها امکان آسیب روانی و یا فیزیکی برای دیگران فراهم آورد از روش محروم کردن خفیف استفاده کنید (برای مثال، دانش آموز پرخاشگر را از جمع دیگران دور کنید یا شیء مورد علاقه وی را از او بگیرید و یا او را از فعالیت‌های کلاس محروم کنید).

اگر رفتار نامطلوب باز هم ادامه یافت، یا دانش آموز راهبردهای شما را انجام نداد او را به دفتر مدرسه

در ذهن خود همواره در جاهای دیگری هستند (کناره گیری روان شناختی) و جزئیات درس را مورد مشاهده قرار نمی دهند. روشن است که آنها در درسهای خود پیشرفت چندانی ندارند که این امر احساس ناکارآمدی را در آنها تقویت می کند.

مشکل دیگر آنها کنارگیری فیزیکی است آنها از موقعیت‌های تهدید کننده فاصله می گیرند زمانی که از آنها خواسته می شود با همسالان خود در گروه‌های کوچک کار کنند دانش آموز کناره گیر بعضاً صندلی خود را از گروه عقب می کشند تا کمترین تماس را با آنها داشته باشد رفتار آنها از سوی دیگران اغلب به عنوان خجالت کشیدن تفسیر می شود اما در واقع رفتار این گروه از دانش آموزان چیزی بیش از خجالت کشیدن یا کناره گیری ساده است. این رفتار از بی اعتمادی به خود و توانایی‌های خود برای کار کردن شایسته در محیط ناشی می شود افرادی که رفتار کناره گیرانه نشان می دهند اغلب افسرده و غمگین هستند.

راهبردهایی برای معلمان در هنگام کار با دانش آموزان کناره گیر

۱. این دانش آموزان را با هیچ گونه انتخابی چه تحصیلی و چه اجتماعی مواجه نسازید.

۲. به آنها دستورهای روشن و مرحله ای بدهید تا پیروی کنند. از روش‌های خرد کردن هدف و الگو سازی نیز استفاده کنید.

۳. پس از شکست خوردن در یک تکلیف، دشواری آن را از راه کوتاه تر کردن و یا انجام مشترک آن کاهش دهید پس از آن در گفتگوی بعدی با آنها شباهت‌های میان موقعیت‌های تحصیلی گذشته‌شان و تکلیف فعلی را یادآوری کنید.

۴. آنها را با دانش آموزان تکلیف مدار و اجتماعی همراه

بفرستید و بهتر است به مدت ۲۰ دقیقه و تا پایان زنگ همان جا بماند.

۳. هنگامی که چنین دانش آموزی تکلیفی را به دلیل ناتوانی نمی تواند پی گیری نماید، در تکلیف تغییری ایجاد کنید (برای مثال آن را کوتاهتر یا آسانتر کنید) تا به این ترتیب موفقیت بیشتری را تجربه کند.

۴. به آنها دستورهای روشن و مرحله ای بدهد تا آنها را دنبال کنند. از روش‌های خرد کردن هدف و الگو سازی بسیار استفاده کنید.

۵. رفتارهای مطلوب و قابل قبول را شناسایی کنید و پاداش دهید (پاداشهای بیرونی) فقط ممکن است این پاداشها انگیزش درونی دانش آموز را برای تکلیف خاص کاهش دهند. بنابراین، از این پاداش‌ها نباید برای تکلیف‌هایی که دانش آموز پیش از آن در آن تکلیف انگیزش درونی داشته استفاده کرد.

۶. رفتارهای نامناسبی که برای دیگران خطرناک نیست چشم پوشی کنید (مانند وقت تلف کردن).

۷. از تلاش‌های آنها برای دست انداختن شما (معلم) چشم پوشی کنید. اما از تلاش‌های آنها برای آزار دیگر دانش آموزان چشم پوشی نکنید با روش محروم کردن خفیف با این موارد مقابله کنید.

رفتار کناره گیرانه (اجتنابی)

رفتار دانش آموز کناره گیر و منفعل نگران کننده است و در واقع آنها از بدترین وضعیت روان شناختی برخوردار دارند. آنها محیط خود را ناتوان برای پاسخگویی می دانند و خود را نیز ناتوان برای کارکرد مطلوب می شمارند بنابراین، از هر گونه تلاشی برای رسیدن به اهداف خود در آن محیط دست می کشند. آنها در واقع دچار درماندگی آموخته شده هستند. آنها را می توان در کلاس نگه داشت و سرجایشان نشاناند اما

دست او را بگیرید به تکلیف مورد نظر اشاره کنید و از او انجام آن را بخواهید یا به دانش آموز در ترسیم تصویری از راه قرار دادن قلم مو در دست او برای چگونگی حرکت دادن آن کمک کنید.)

۹. هر چند دقیقه یک بار در کنار آنها قدم بزنید و رفتارهای مناسب آنها را شناسایی و آن را تفسیر کنید. رفتار یا کار بعدی را مشخص کنید تا او آن را انجام دهد و پس از آن به طرف دانش آموز دیگری بروید.

به طور کلی ارائه بازخورد مثبت، ارائه بازخوردهای مداوم، نشان دادن واکنش‌های تشویق آمیز به مسائل یادگیری و رفتاری، پرسیدن سؤال‌هایی که منجر به دادن پاسخ‌های درست از طرف دانش آموز تلفیقی (ویژه) می‌شود، نشان دادن واکنش کم در برابر بدرفتاری‌ها، استفاده اندک از واکنش‌های تنبیهی و انتقادی و ادب کردن کودکان در موارد نادر باعث موفقیت این دانش آموزان خواهد گردید. با آرزوی توفیق کسانی که کمک به انسان‌ها را سر لوحه کار خود قرار داده‌اند.

کنید و آنها را تشویق کنید که به پرسش‌ها هم پاسخ دهند و کار را هم کنترل کنند.

۵. کوچکترین رفتار تازه، جامعه گرا و یا مولد را از سوی آنها با تمجید و پاداش شناسایی کنید (با این حال مراقب باشید که این پاداش‌ها در برابر کارهایی که دانش آموز در آنها انگیزش درونی داشته نباشد).

۶. رفتار کناره گیرانه را ابتدا نادیده بگیرید و منتظر برطرف شدن آن باشید بعد به طرف دانش آموز بروید و برای یک یا دو لحظه به او توجه کنید و بعد به طرف دیگری بروید اگر رفتار کناره گیرانه بیش از چند دقیقه ادامه یافت به آرامی مداخله کنید و توجه دانش آموز را به فعالیت کلاس جلب کنید.

۷. آنها را تنبیه نکنید (رفتار پرخاشگرانه گاه گاهی آنها را نادیده بگیرید).

۸. هنگامی که آنها به طور کامل نسبت به محیط خود بی توجه هستند از نظر فیزیکی به آنها کمک کنید تکالیف تعیین شده را انجام دهند (برای مثال، مداد را بردارید و آن را در دست او بگذارید، صفحه مربوط را باز کنید

منابع:

- روی مک کانکی و همکاران (بی تا) درک و پاسخگویی به نیازهای کودکان در کلاس‌های فراگیر، (ترجمه‌ی ابوالفضل سعیدی با همکاری سوسن ضیایی نجف آبادی و رضا برادری ۱۳۸۳)، ناشر: سازمان آموزش و پرورش استثنایی.
- رندی موبرگ (بی تا) روش‌های انفجاری تدریس، (ترجمه‌ی پرویز امینی، ۱۳۷۸). انتشارات مدرسه.
- غلامرضا خضریو، ۱۳۸۰، آموزش و پرورش تلفیقی. نشریه آموزشی و تربیتی پیوند شماره‌های ۳۰۹-۳۱۰-۳۱۱.
- دانیل پی، هالاهان جیمز. کافمن (بی تا) کودکان استثنایی مقدمه‌ای بر آموزش‌های ویژه، (ترجمه‌ی مجتبی جوادیان ۱۳۷۲).
- مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی - مشهد.
- چرچیل. ال. اسپالدینگ (بی تا) انگیزش در کلاس، (ترجمه‌ی محمدرضا نائینیان، اسماعیل بیابانگرد، ۱۳۸۳). تهران انتشارات مدرسه.
- سازمان ملل متحد (بی تا) ناتوانی، وضعیت، استراتژی‌ها و تدابیر، (ترجمه‌ی جواد صالحی، ۱۳۷۲). تهران سازمان بهزیستی کشور.